

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over „De macro-economische dimensie van het werkgelegenheidsbeleid”

(1999/C 368/13)

Het Economisch en Sociaal Comité heeft op 27 mei 1999 besloten, uit hoofde van artikel 23, lid 2, van zijn Reglement van Orde een vervolgadvisie op te stellen over „De macro-economische dimensie van het werkgelegenheidsbeleid”.

De Afdeling „Economische en Monetaire Unie — economische en sociale samenhang”, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 29 september 1999 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Cal.

Tijdens zijn 367e zitting van 20 en 21 oktober 1999 (vergadering van 20 oktober 1999) heeft het Economisch en Sociaal Comité het volgende advies uitgebracht, dat met 76 stemmen vóór en 2 stemmen tegen, bij 4 onthoudingen is goedgekeurd.

1. In zijn jongste aan de voorbereiding van Globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en van de Gemeenschap⁽¹⁾ gewijde advies heeft het Economisch en Sociaal Comité de wens uitgesproken om op Europees niveau een macro-economische dialoog op gang te brengen waaraan de Raad, de Commissie, de Europese Centrale Bank en de sociale partners deelnemen met het doel een verbeterde coördinatie tussen de loonontwikkeling en het begrotings- en monetaire beleid tot stand te brengen teneinde de groei van de werkgelegenheid te stimuleren. Het verheugt het Comité dat zijn wens dit najaar nog zal worden gerealiseerd. Het Economisch en Sociaal Comité is bereid om de deelnemers aan deze dialoog met raad en daad terzijde te staan overeenkomstig de institutionele functie die hem in de Verdragen is toegedacht.

2. Het Comité wil er de aandacht op vestigen dat deze macro-economische dialoog een geïntegreerde aanpak mogelijk maakt van alle beleidsterreinen die betrekking hebben op de werkgelegenheid. Op deze manier wordt de werkloosheid niet alleen bestreden door arbeidsmarktmaatregelen maar door een gecoördineerde aanpak van de betrokken macro-economische beleidsterreinen. Het economisch beleid, het beleid voor wetenschappelijk onderzoek, het sociaal beleid en het begrotingsbeleid moeten worden gevoerd overeenkomstig de vereisten inzake werkgelegenheid.

3. Het Comité wil in het onderhavige advies nog eens de sterke punten benadrukken uit het in punt 1 genoemde advies, alhoewel het vasthoudt aan zijn bezorgdheid en commentaar over de ontwikkeling van de economie (waarvan de dynamiek te wensen over laat) en de werkloosheid (die gemiddeld te hoog is) die tot uiting werden gebracht in dat advies.

4. In het bijzonder is het Comité er in toenemende mate van overtuigd dat een beleid dat is gericht op stabiliteit en groei (vermindering van de begrotingstekorten, prijsstabiliteit en een reële loonontwikkeling die aansluit bij de productiviteitsverbetering alsook een toereikende rentabiliteit van investeringen voor het bereiken van een grotere economische groei) de enige oplossing vormt voor de EU-economie, die voor 90 % afhankelijk is van de interne markt. Dit op stabiliteit en groei gerichte beleid dient de komende jaren derhalve te worden voortgezet. Gelet op de huidige conjunctuurfase en rekening houdend met de vereisten op het gebied van de economische

en sociale samenhang moet het streven naar begrotingsevenwicht en vermindering van de overheidsschuld op middellange en lange termijn in de gehele Europese Unie gehandhaafd blijven.

5. De lidstaten moeten er uiteraard op toezien dat de sanering van de begroting niet ten koste gaat van de investeringen, zoals gedurende de laatste jaren in een aantal lidstaten het geval is geweest. Dit zou het dynamisme van de economische opleving die duidelijk zichtbaar is in de Unie dankzij een in principe gezonde economische uitgangspositie kunnen aantasten. Een en ander moet ons tot voorzichtigheid manen, maar ook aanzetten tot het ondernemen van actie. Gezien de economische conjunctuur, die gunstiger is dan in de prognoses van het voorjaar werd aangegeven, is er geen reden voor pessimisme maar zijn de vooruitzichten eerder positief.

5.1. Het Comité is van mening dat de Europese Unie over de economische en technologische basis en knowhow beschikt om zelf schadelijke invloeden die van buiten de Gemeenschapsgrenzen komen, te kunnen bestrijden. Nu de belangrijkste beslissingen over de invoering van de euro zijn genomen, moet de Gemeenschap voortaan uitgaan van het dynamisme van vooral de interne vraag. „Als economische eenheid beschikt Europa een groot groeipotentieel en de ‘Globale richtsnoeren voor het economisch beleid’ zouden de maatregelen moeten bevatten om dit potentieel te benutten”⁽¹⁾.

5.2. Het Comité vindt dat de Europese Unie zich ten doel moet stellen om op middellange termijn een groei van ten minste 3,5 % te bereiken, zodat voldoende banen worden gecreëerd om de werkloosheid in een tiental jaren terug te brengen tot 3 à 4 % en een werkgelegenheidsniveau van ca. 70 % te realiseren, zoals de Commissie in haar eerste ontwerp voor de Richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid (najaar 1997) bepleitte. Men moet echter beseffen dat de moeilijkheden van land tot land verschillen: aangezien niet alle landen even ver zijn bij het verwezenlijken van deze doelstellingen, is het dus zaak dat de macro-economische dialoog op nationaal niveau wordt voortgezet.

⁽¹⁾ Advies van het Economisch en Sociaal Comité van 27 mei 1999 over het Economisch Jaarverslag 1999 — „De Europese economie bij de komst van de euro: bevordering van groei, werkgelegenheid en stabiliteit”, PB C 209 van 22.7.1999, par. 3.4.2.

5.2.1. De groei op middellange termijn moet berusten op een voortdurende toename van de investeringen (ongeveer 7 % per jaar om het huidige aandeel van 19 % van het BBP te verhogen tot zo'n 22-23 %) om de nodige banen te creëren en te voorkomen dat door een gebrek aan productiecapaciteit inflatoire tendensen de kop kunnen opsteken. Met de lage lange rente en hoge rentabiliteit zijn de omstandigheden thans gunstig. Wel moet er nog een macro-economisch beleid worden uitgestippeld dat een duurzame groei en een gewenste ontwikkeling van de vraag mogelijk maakt. Dit beleid moet worden ondersteund door economische hervormingen in de lijn van de te Luxemburg en Cardiff ingezette processen. Deze hervormingen zijn gericht op verbetering van het concurrentievermogen en van het functioneren van aan de ene kant de arbeidsmarkt en aan de andere kant de goederen-, diensten- en kapitaalmarkten.

5.2.2. In diverse lidstaten zijn de inspanningen om aan de EMU-convergentiecriteria te voldoen, ten koste gegaan van de openbare investeringen. Het Comité dringt er daarom op aan dat bij herstructureren van de overheidsuitgaven een grotere impuls aan investeringen wordt gegeven. Zo zouden regeringen naar privaat/publieke samenwerking op investeringsgebied moeten streven. Voorts dienen grote EU-projecten, zoals de Trans-Europese netwerken, te worden uitgevoerd.

6. De economische opleving die nog aarzelend op gang komt, dient door maatregelen te worden ondersteund die gericht zijn op bevordering van de investeringen en het vertrouwen van de consument. Een toename van de investeringen schept immers betere vooruitzichten voor de werkgelegenheid en zullen én de burgers én de producenten en consumenten meer vertrouwen geven. Een stimulus van zo'n 0,5 % van het BBP zou kunnen bijdragen tot consolidatie van dit economisch herstel. Er verstrijkt meer dan een jaar voordat de effecten van investeringen op de productie zichtbaar worden.

7. Wat het stimuleren van de investeringen betreft, vooral op het gebied van technologie en knowhow en rekening houdend met de uitdagingen die de informatie- en kennismaatschappij voor Europa vormen, dient actiever beleid te worden gevoerd ter ondersteuning van de inspanningen die het bedrijfsleven zich getroost om het hoofd boven water te houden op een markt die in toenemende mate wordt gekenmerkt door globalisatie. In de sectoren die niet direct door deze globalisatie worden geraakt, kunnen investeringen op nuttige wijze worden ingezet voor uitbreiding van de productiecapaciteit ter bevrediging van de interne vraag en meer algemeen voor het scheppen van werkgelegenheid. Via de nieuwe doelstelling-3 van de Structuurfondsen kan het beleid in de lidstaten dat gericht is op het aanleren van nieuwe vaardigheden, in belangrijke mate worden gestimuleerd, in combinatie met de andere door de Structuurfondsen gefinancierde ontwikkelingsactiviteiten. Het belang van opleiding en permanente scholing moet ook worden onderstreept. De arbeidsbemiddelingsdiensten moeten de inzetbaarheid bevorderen door jongeren en werklozen bij te staan en te adviseren omtrent hun opleiding zodat dezen maximaal profijt kunnen trekken van hun specifieke vaardigheden. De sociale partners zouden op dit vlak een plan kunnen uitwerken en tot een grotere dynamiek van de dienstverlening op het terrein van de werkgelegenheid kunnen bijdragen.

8. Het Comité vindt dat al het mogelijke in het werk moet worden gesteld om de interne vraag te ondersteunen en om de algemene voorwaarden voor investeringen en oprichting van bedrijven te verbeteren. In het licht van de budgettaire beperkingen en de herverdelingstaak van het begrotingsbeleid zou vermindering van de belastingdruk, voor bedrijven en gezinshuishoudingen, een impuls kunnen geven aan de investeringen en aan het vertrouwen van ondernemers en consumenten. Het Comité dringt er al jarenlang op aan dat lidstaten die dit wensen, toestemming krijgen om de BTW op arbeidsintensieve producten en diensten onder bepaalde voorwaarden te verlagen. Het is dan ook verheugd dat de Commissie onlangs een richtlijnvoorstel ter zake heeft ingediend, waarover het een zeer positief advies heeft uitgebracht⁽¹⁾.

9. Een gemeenschappelijk monetair beleid binnen de eurozone dat ook de vier landen die niet aan de euro deelnemen, dwingt om bijna hetzelfde beleid te voeren, vormt een zware belasting voor het begrotingsbeleid (belastingontvangsten en uitgaven) dat tegelijkertijd het monetaire beleid moet ondersteunen en rekening moet houden met de respectieve stadia waarin de conjunctuur van de lidstaten zich bevindt. Het gaat hier wellicht om de belangrijkste nieuwe uitdaging na de totstandkoming van het gemeenschappelijke monetaire beleid. Er dient nadrukkelijk op gewezen te worden dat een noodzakelijke coördinatie van het begrotingsbeleid niet per se inhoudt dat alle lidstaten een identiek beleid voeren.

10. Het Comité benadrukt dat de economische groei de belangrijkste motor is voor het creëren van banen. De in Luxemburg aanbevolen werkgelegenheidsmaatregelen, aangevuld met het in Cardiff gelanceerde structuurprogramma voor de diensten- en kapitaalmarkten dienen een adequate macro-economische policy-mix (begrotings-, monetair en inkomensbeleid) te begeleiden. Doelstelling is het creëren van een vertrouwensklimaat waarin consumptie en investeringen en daarmee de werkgelegenheid op langere termijn worden gestimuleerd.

11. Het Comité dringt opnieuw aan op een loonontwikkeling die strookt met de inflatie (die nog altijd zeer laag is), de toename van de productiviteit, en met name de noodzaak om de rentabiliteit van het bedrijfsleven (die binnen de Gemeenschap over het algemeen erg goed is) en een positieve ontwikkeling van de koopkracht te garanderen. Een toename van de consumptieve bestedingen en de openbare en particuliere investeringen moet de economie weer dynamisch maken.

12. Het Comité is van mening dat het structuurbeleid van de lidstaten en de algehele onderzoeks- en ontwikkelingsinspanning een bijdrage moeten leveren om het proces van het scheppen van banen te ondersteunen en een duurzaam karakter te geven.

⁽¹⁾ Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging, wat betreft de mogelijkheid om bij wijze van experiment een verlaagd BTW-tarief toe te passen op arbeidsintensieve diensten, van Richtlijn 77/388/EEG betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde”, PB C 209 van 22.7.1999.

13. Het Comité constateert dat de onevenredige verhoging van de hypotheekrentes (van 4,6 tot bijna 6 %) van de afgelopen maanden in een aantal landen een overdreven reactie is geweest van de banken op (berichten over) de toename van de inflatie. Deze hogere hypotheekrente wordt echter niet gecompenseerd door bijvoorbeeld een verhoging van de spaarrente, die buitengewoon belangrijk is voor de financiële situatie van gezinnen in alle lidstaten.

14. Het Comité vestigt nog eens de aandacht op mogelijke systeemrisico's als gevolg van o.m. kredietverlening (renterisico), het verschijnen van meer en meer verfijnde financiële producten en de snelheid waarmee aankoop- en verkoopopdrachten en andere financiële transacties worden uitgevoerd. Het Comité is ingenomen met de nieuwe initiatieven van de Bank van Internationale Betalingen die erop zijn gericht, striktere en vooral doeltreffendere bedrijfseconomische toezichtsregels op te stellen ten aanzien van de financiële structuur van de banken (omvang van het eigen vermogen), de interne en externe controle van kapitaalstromen van financiële instellingen en ten aanzien van de marktdiscipline (transparantie) tussen de deelnemers aan financiële transacties. Volgens het Comité moeten de uiteindelijk vast te stellen regels gelden voor alle financiële instellingen. Gegeven het feit dat de Europese Unie goed is voor 60 % van de aan de ontwikkelingslanden verleende kredieten, zou de Commissie vóór maart 2000 de nodige initiatieven moeten nemen om te bereiken dat in het Comité van Bazel rekening wordt gehouden met de specifieke belangen van de Europese Unie.

15. De recente concentratiegolf (fusies, joint-ventures tussen zeer grote ondernemingen) is wellicht nodig om de

concurrentiepositie van ons productieapparaat te verbeteren. De hieruit voortvloeiende herstructureringsmogelijkheden mogen echter vooral niet ten koste van de werknemers gaan. Massa-ontslagen zijn namelijk ook van invloed op het vertrouwen van de burger en de vraag, en daarmee dus ook op het functioneren en de groei van de economie als geheel, waarvan op hun beurt ook grote conglomeraten in de financiële en de productiesector profiteren.

Conclusie

16. Het Comité dringt aan op voortzetting van het op stabiliteit en groei van de werkgelegenheid gerichte beleid. De belangrijkste deelnemers aan de voor oktober geplande macro-economische dialoog, te weten de regeringen van de lidstaten en de Commissie (begrotingsbeleid, structuurbeleid), de Europese Centrale Bank (monetair beleid) en de sociale partners (loonbeleid en arbeidsmarkt), moeten gezamenlijk de inspanningen voortzetten om het vertrouwen onder consumenten en investeerders te vergroten, teneinde de effectieve vraag te stimuleren, die samen met structurele hervormingen ter verbetering van het concurrentievermogen, de belangrijkste drijfkracht voor de groei en het creëren van werkgelegenheid is.

17. Het Comité is ingenomen met het stabiliteitsbeleid van de Europese Centrale Bank. Met haar beslissing van 8 april 1999 om de rente te verlagen, heeft de ECB haar steun gegeven aan een stabiliteitsbeleid dat gericht is op economische groei en het scheppen van werkgelegenheid. Daarmee heeft zij alle verantwoordelijkheden op zich genomen die haar in het Verdrag zijn toegekend.

Brussel, 20 oktober 1999.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. RANGONI MACHIAVELLI